

Zbierka súdnych rozhodnutí

STANOVISKO 1/13 SÚDNEHO DVORA (veľká komora)
zo 14. októbra 2014

„Stanovisko vydané podľa článku 218 ods. 11 ZFEÚ — Dohovor o občianskoprávných aspektoch medzinárodných únosov detí — Pristúpenie tretích štátov — Nariadenie (ES) č. 2201/2003 — Výlučná vonkajšia právomoc Európskej únie — Riziko narušenia jednotného a súdržného uplatňovania pravidiel Únie a riadneho fungovania systému, ktorý vytvárajú“

V konaní o stanovisku 1/13,

ktorého predmetom je žiadosť o stanovisko Súdneho dvora podľa článku 218 ods. 11 ZFEÚ, ktorú 21. júna 2013 podala Európska komisia,

SÚDNY DVOR (veľká komora)

v zložení: predseda V. Skouris, podpredseda K. Lenaerts, predsedovia komôr A. Tizzano, R. Silva de Lapuerta, M. Ilešič a J.-C. Bonichot, sudcovia A. Rosas, J. Malenovský (spravodajca), A. Arabadžiev, M. Safjan, D. Šváby, M. Berger a A. Prechal,

generálny advokát: N. Jääskinen,

tajomník: M.-A. Gaudissart, vedúci sekcie,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní z 1. apríla 2014,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

- Európska komisia, v zastúpení: F. Castillo de la Torre a A.-M. Rouchaud-Joët, splnomocnení zástupcovia,
- belgická vláda, v zastúpení: C. Pochet, J.-C. Halleux a T. Materne, splnomocnení zástupcovia,
- česká vláda, v zastúpení: M. Smolek a E. Ruffer, splnomocnení zástupcovia,
- dánska vláda, v zastúpení: C. Thorning, splnomocnený zástupca,
- nemecká vláda, v zastúpení: T. Henze a J. Kemper, splnomocnení zástupcovia,
- estónska vláda, v zastúpení: K. Kraavi-Käerdi, splnomocnená zástupkyňa,
- írsky vláda, v zastúpení: T. Joyce a E. McPhillips, splnomocnení zástupcovia,
- helénska vláda, v zastúpení: T. Papadopoulou, splnomocnená zástupkyňa,
- španielska vláda, v zastúpení: M. Sampol Pucurull a N. Díaz Abad, splnomocnení zástupcovia,

- francúzska vláda, v zastúpení: E. Belliard, N. Rouam, G. de Bergues a D. Colas, splnomocnení zástupcovia,
 - talianska vláda, v zastúpení: G. Palmieri, splnomocnená zástupkyňa, za právnej pomoci M. Fiorilli a P. Garofoli, avvocati dello Stato,
 - cyperská vláda, v zastúpení: I. Neophytou a D. Kalli, splnomocnené zástupkyne,
 - lotyšská vláda, v zastúpení: I. Kalniņš a D. Pelše, splnomocnení zástupcovia,
 - litovská vláda, v zastúpení: K. Dieninis a A. Svinkūnaitė, splnomocnení zástupcovia,
 - rakúska vláda, v zastúpení: C. Pesendorfer, splnomocnená zástupkyňa,
 - poľská vláda, v zastúpení: M. Arciszewski, B. Majczyna a A. Miłkowska, splnomocnení zástupcovia,
 - portugalská vláda, v zastúpení: L. Fernandes a S. Nunes de Almeida, splnomocnení zástupcovia,
 - rumunská vláda, v zastúpení: R.-H. Radu, A.-G. Vacaru a A. Voicu, splnomocnení zástupcovia,
 - slovenská vláda, v zastúpení: B. Ricziová, splnomocnená zástupkyňa,
 - fínska vláda, v zastúpení: J. Heliskoski, splnomocnený zástupca,
 - švédská vláda, v zastúpení: A. Falk a U. Persson, splnomocnené zástupkyne,
 - vláda Spojeného kráľovstva, v zastúpení: M. Holt, splnomocnený zástupca, za právnej pomoci J. Holmes a R. Palmer, barristers,
 - Európsky parlament, v zastúpení: A. Caiola a A. Pospíšilová Padowska, splnomocnení zástupcovia,
 - Rada Európskej únie, v zastúpení: J. Monteiro a A. De Elera, splnomocnení zástupcovia,
- po vypočutí generálneho advokáta,

vydal toto

Stanovisko

1. Žiadosť o stanovisko Súdneho dvora predložená Európskou komisiou je formulovaná takto:

„Patrí prijatie pristúpenia tretej krajiny k [Dohovoru o občianskoprávných aspektoch medzinárodných únosov detí uzavretému v Haagu 25. októbra 1980 (ďalej len ‚Haagsky dohovor z roku 1980‘)] do výlučnej právomoci [Európskej únie]?“

Právny rámec

Medzinárodné právo

2. Všetky členské štáty sú zmluvnými stranami Haagskeho dohovoru z roku 1980. Únia nie je jeho zmluvnou stranou.

3. 3.V zmysle článku 1 tohto dohovoru: „Cieľom tohto dohovoru je:
- a) a) zabezpečiť okamžitý návrat detí, ktoré boli neoprávnene premiestnené do niektorého zmluvného štátu alebo sú v ňom zadržované, a
 - b) b) zabezpečiť, aby opatrovnícke práva a práva styku podľa právneho poriadku jedného zmluvného štátu sa účinne dodržiavali v ostatných zmluvných štátoch.“
4. 4.Článok 3 uvedeného dohovoru stanovuje: „Premiestnenie alebo zadržanie dieťaťa sa považuje za neoprávnené, ak:
- a) a) je porušením opatrovníckeho práva, ktoré nadobudla osoba, inštitúcia alebo iná právnická osoba buď spoločne, alebo samostatne podľa právneho poriadku štátu, na ktorého území malo dieťa svoj obvyklý pobyt bezprostredne pred premiestnením alebo zadržaním, a
 - b) b) v čase jeho premiestnenia alebo zadržania sa toto právo aj skutočne vykonávalo buď spoločne, alebo samostatne, alebo by sa takto vykonávalo, ak by nedošlo k premiestneniu či zadržaniu.

...“

5. 5.Kapitola II Haagskeho dohovoru z roku 1980 sa týka ústredných orgánov. Podľa článku 6 tohto dohovoru, ktorý sa nachádza v uvedenej kapitole II, každý zmluvný štát tohto dohovoru (ďalej len „zmluvný štát“) určí ústredný orgán na vykonávanie povinností, ktoré dohovor ukladá takýmto orgánom. Na základe článku 7 tohto dohovoru ústredné orgány navzájom spolupracujú a podporujú spoluprácu medzi príslušnými orgánmi svojich štátov. Predovšetkým prijímajú všetky vhodné opatrenia na to, aby zistili, kde sa nachádza dieťa, ktoré bolo neoprávnene premiestnené alebo je neoprávnene zadržované v inom členskom štáte než štáte jeho obvyklého pobytu (ďalej len „neoprávnene premiestnené dieťa“) a aby zabezpečili dobrovoľné vrátenie dieťaťa alebo prispeli k zmierlivému riešeniu situácie. Tiež musia prijať predbežné opatrenia alebo zabezpečiť ich prijatie, aby zabránili ďalšej ujme dieťaťa. Začínajú alebo prispievajú k začatiu súdnych alebo správnych konaní na zabezpečenie návratu takéhoto dieťaťa a vo vhodných prípadoch prijímajú opatrenia na zabezpečenie alebo skutočný výkon práva styku, teda práva odvieť dieťa na obmedzený čas na iné miesto, ako je miesto jeho obvyklého pobytu (ďalej len „právo styku“). Ak je to potrebné, prijímú administratívne opatrenia na zabezpečenie bezpečného návratu dieťaťa.

6. 6.Kapitola III uvedeného dohovoru s názvom „Návrat detí“ obsahuje články 8 až 20.

7. 7.Článok 8 prvý odsek tohto dohovoru stanovuje:

„Osoba, inštitúcia alebo iná právnická osoba, ktorá tvrdí, že dieťa bolo premiestnené alebo zadržané v rozpore s opatrovníckym právom, sa môže obrátiť so žiadosťou na ústredný orgán štátu obvyklého pobytu dieťaťa alebo na ústredný orgán iného zmluvného štátu o pomoc pri zabezpečení návratu dieťaťa.“

8. 8.Článok 12 Haagskeho dohovoru z roku 1980 stanovuje:

„Ak bolo dieťa neoprávnene premiestnené alebo zadržané podľa článku 3 a v deň začatia konania pred justičným alebo správnym orgánom zmluvného štátu, v ktorom sa dieťa nachádza, neuplynula odo dňa neoprávneného premiestnenia alebo zadržania lehota jedného roka, nariadi príslušný orgán okamžite návrat dieťaťa.“

Justičný alebo správny orgán nariadi návrat dieťaťa, aj keď sa konanie začalo po uplynutí lehoty jedného roka uvedenej v predchádzajúcom odseku, okrem prípadu, že sa preukáže, že dieťa sa už zžilo s novým prostredím.

Ak justičný alebo správny orgán dožiadaného štátu má dôvod domnievať sa, že dieťa bolo premiestnené na územie iného štátu, môže zastaviť alebo zamietnuť žiadosť o návrat dieťaťa.“

9. 9.Článok 13 uvedeného dohovoru stanovuje: „Bez ohľadu na ustanovenie predchádzajúceho článku justičný alebo správny orgán dožiadaného štátu nemusí nariadiť návrat dieťaťa, ak osoba, inštitúcia alebo iná právnická osoba, ktorá nesúhlasí s jeho vrátením, preukáže, že
- a) osoba, inštitúcia alebo iná právnická osoba, ktorá mala dieťa v osobnej starostlivosti, v čase premiestnenia alebo zadržania opatrovnícke právo skutočne nevykonávala alebo že súhlasila, či následne sa zmierila s premiestnením alebo zadržaním, alebo
 - b) existuje vážne nebezpečenstvo, že návrat by dieťa vystavil fyzickej alebo duševnej ujme alebo ho inak priviedol do neznesiteľnej situácie.

Justičný alebo správny orgán môže odmietnuť nariadiť návrat dieťaťa aj vtedy, ak zistí, že dieťa nesúhlasí s návratom, a ak dosiahlo vek a stupeň vyspelosti, v ktorom je vhodné zohľadniť jeho názory.

Pri hodnotení okolností uvedených v tomto článku justičné a správne orgány vezmú do úvahy informácie o sociálnom prostredí dieťaťa, ktoré poskytol ústredný orgán alebo iný príslušný orgán štátu obvyklého pobytu dieťaťa.“

10. 10.Podľa článku 16 tohto dohovoru:

„Po doručení oznámenia o neoprávnenom premiestnení alebo zadržaní dieťaťa podľa článku 3 sa justičné alebo správne orgány zmluvného štátu, na ktorého územie bolo dieťa premiestnené alebo na ktorého území je zadržované, zdržia rozhodovania vo veci opatrovníckeho práva, až kým sa nerozhodne, že návrat dieťaťa sa podľa tohto dohovoru neuskutoční, okrem prípadu, keď v primeranej lehote po doručení oznámenia nebola podaná žiadosť podľa tohto dohovoru.“

11. 11.Kapitola IV Haagskeho dohovoru z roku 1980 s názvom „Právo styku“ obsahuje článok 21. Tento článok 21 vo svojom prvom odseku stanovuje:

„Žiadosť na prijatie opatrení na zabezpečenie práva styku alebo jeho účinného výkonu sa môže zaslať ústredným orgánom zmluvných štátov rovnakým spôsobom ako žiadosť o návrat dieťaťa.“

12. 12.Kapitola V uvedeného dohovoru s názvom „Všeobecné ustanovenia“ zahŕňa články 22 až 36, ktoré upravujú najmä jednotné procesné ustanovenia týkajúce sa návratu neoprávnene premiestnených detí a záruk výkonu práva styku.

13. 13.Článok 38 tohto dohovoru, ktorý sa nachádza v jeho kapitole VI s názvom „Záverečné ustanovenia“, stanovuje:

„Každý iný štát môže k dohovoru pristúpiť.

Listina o prístupe bude uložená na Ministerstve zahraničných vecí Holandského kráľovstva.

Dohovor nadobudne platnosť pre pristupujúci štát prvým dňom tretieho kalendárneho mesiaca od uloženia jeho listiny o prístupe.

Prístup nadobudne platnosť iba vo vzťahu medzi prístupujúcim štátom a tým zmluvným štátom, ktorý vyhlási, že prístup prijal. Takéto vyhlásenie musí urobiť každý členský štát, ktorý dohovor ratifikuje, prijme alebo schváli následne po prístupe. Takéto vyhlásenie sa uloží na Ministerstve zahraničných vecí Holandského kráľovstva a toto ministerstvo zašle jeho overenú kópiu každému zmluvnému štátu diplomatickou cestou.

Dohovor nadobudne platnosť medzi prístupujúcim štátom a štátom, ktorý vyhlásil, že prijíma tento prístup, prvým dňom tretieho kalendárneho mesiaca od uloženia vyhlásenia o prijatí.“

Právo Únie

14. 14.Podľa odôvodnenia 17 nariadenia Rady (ES) č. 2201/2003 z 27. novembra 2003 o súdnej právomoci a uznávaní a výkone rozsudkov v manželských veciach a vo veciach rodičovských práv a povinností, ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 1347/2000 (Ú. v. ES L 338, s. 1; Mim. vyd. 19/006, s. 243):

„V prípadoch neoprávneného premiestnenia alebo zadržavania dieťaťa sa má bez odkladu dosiahnuť návrat dieťaťa, a na tento účel by sa mal naďalej uplatňovať Haagsky dohovor z 25. októbra 1980, doplnený ustanoveniami tohto nariadenia, najmä jeho článkom 11. ...“

15. 15.Článok 8 tohto nariadenia stanovuje:„1. Súdny členský štát majú právomoc vo veciach rodičovských práv a povinností k dieťaťu, ktoré má obvyklý pobyt v tomto členskom štáte v čase začatia konania.2. Odsek 1 sa uplatňuje s výhradou ustanovení článkov 9, 10 a 12.“
16. 16.Článok 10 uvedeného nariadenia upravuje právomoc súdov členských štátov v prípadoch únosu dieťaťa. Stanovuje, že v prípade neoprávneného premiestnenia alebo zadržania dieťaťa si súdy členského štátu, v ktorom malo dieťa svoj obvyklý pobyt bezprostredne pred svojim neoprávneným premiestnením alebo zadržaním, zachovávajú právomoc, až kým dieťa nenadobudne obvyklý pobyt v inom členskom štáte, pričom sa musia rešpektovať ďalšie podmienky vymenované v písmenách a) alebo b).
17. 17.Článok 11 tohto nariadenia znie:„1. Keď osoba, orgán alebo iný subjekt, ktorý vykonáva opatrovnícke právo, podá žiadosť na príslušné orgány členského štátu o vydanie rozsudku podľa [Haagskeho dohovoru z roku 1980], aby dosiahla návrat dieťaťa, ktoré bolo neoprávnene premiestnené alebo zadržané v inom členskom štáte ako členskom štáte, v ktorom malo dieťa obvyklý pobyt bezprostredne pred neoprávneným premiestnením alebo zadržaním, uplatňujú sa odseky 2 až 8.2. Pri uplatňovaní článkov 12 a 13 Haagskeho dohovoru z roku 1980 sa musí zabezpečiť, aby sa dieťaťu dala možnosť vyjadriť sa v konaní, ak sa to s ohľadom na jeho vek alebo stupeň vyspelosti nejaví nevhodné. 3. Súd, ktorému sa podala žiadosť o návrat dieťaťa podľa odseku 1, koná o žiadosti urýchlene najrýchlejšími postupmi, ktoré mu poskytuje vnútroštátny právny poriadok.

Bez toho, aby bola dotknutá prvá veta tohto odseku, súd vydá rozsudok najneskôr do šiestich týždňov od podania žiadosti, ak tomu nebránia výnimočné okolnosti.4. Súd nemôže odmietnuť návrat dieťaťa podľa článku 13 písm. b) Haagskeho dohovoru z roku 1980, ak sa preukáže, že sa vykonali primerané opatrenia na zabezpečenie ochrany dieťaťa po jeho návrate.5. Súd nemôže odmietnuť návrat dieťaťa, kým sa osobe, ktorá požiadala o návrat dieťaťa, nedala možnosť vyjadriť sa.6. Ak súd vydal príkaz o nevrátení podľa článku 13 Haagskeho dohovoru z roku 1980, musí okamžite, buď priamo alebo prostredníctvom svojho ústredného orgánu, zaslať odpis súdneho príkazu o nevrátení a súvisiace písomnosti, najmä záznam súdnych pojednávaní, súdu s právomocou alebo ústrednému orgánu členského štátu, v ktorom malo dieťa obvyklý pobyt bezprostredne pred neoprávneným premiestnením alebo zadržaním, podľa vnútroštátneho práva. Súdu sa musia všetky uvedené písomnosti zaslať do jedného mesiaca od dátumu príkazu o nevrátení.7. Ak súdy v členskom štáte, v ktorom malo dieťa obvyklý pobyt bezprostredne pred neoprávneným premiestnením alebo zadržaním, nezačali konanie na návrh jedného z účastníkov, súd alebo ústredný orgán, ktorému sa zašlú informácie uvedené

v odseku 6, musí o tom informovať účastníkov a vyzvať ich, aby urobili svoje podania na súd v súlade s vnútroštátnym právom do troch mesiacov od dátumu oznámenia, aby súd mohol preskúmať otázku opatrovníckeho práva k dieťaťu.

Bez toho, aby boli dotknuté kritéria právomoci uvedené v tomto nariadení, súd ukončí konanie, ak v uvedenej lehote nedostal žiadne podania.8. Bez ohľadu na rozsudok o nevrátení podľa článku 13 Haagskeho dohovoru z roku 1980 každý následný rozsudok požadujúci návrat dieťaťa vydaný súdom, ktorý má právomoc podľa tohto nariadenia, sa vykonáva podľa oddielu 4 kapitoly III na účely zabezpečenia návratu dieťaťa.“

18. Podľa článku 41 ods. 1 prvého pododseku nariadenia (ES) č. 2201/2003:

„Právo styku... priznané vykonateľným rozsudkom vydaným v členskom štáte, sa uznáva a je vykonateľné v inom členskom štáte bez potreby vyhlásenia za vykonateľné a bez možnosti namietať proti jeho uznaniu, ak bol rozsudok osvedčený v členskom štáte pôvodu...“

19. Článok 42 ods. 1 prvý pododsek tohto nariadenia stanovuje:

„Návrat dieťaťa [v súlade s článkom 11 ods. 8 nariadenia č. 2201/2003], ktorý vyplýva z vykonateľného rozsudku vydaného v členskom štáte sa uznáva a je vykonateľný v inom členskom štáte bez potreby vyhlásenia za vykonateľný a bez možnosti namietať proti jeho uznaniu, ak sa rozsudok osvedčil v členskom štáte pôvodu...“

20. Kapitola IV uvedeného nariadenia, s názvom „Spolupráca medzi ústrednými orgánmi vo veciach rodičovských práv a povinností“, zahŕňa jeho články 53 až 58.

21. Podľa článku 55 tohto nariadenia ústredné orgány prijímú všetky potrebné opatrenia najmä na účely poskytovania informácií a pomoci nositeľom rodičovských práv a povinností, ktorí sa snažia o uznanie a výkon rozhodnutí na ich území, najmä tých, ktoré sa týkajú práva styku a návratu dieťaťa.

22. Článok 57 nariadenia č. 2201/2003 stanovuje: „1. Nositeľ rodičovských práv a povinností môže požiadať ústredný orgán členského štátu svojho obvyklého pobytu alebo ústredný orgán členského štátu, kde má dieťa obvyklý pobyt alebo kde sa nachádza, o pomoc podľa článku 55. Žiadosť vo všeobecnosti má obsahovať všetky dostupné informácie, ktoré sú relevantné pre jej vybavenie. Ak sa žiadosť o pomoc týka uznania alebo výkonu rozsudku o rodičovských právach a povinnostiach, na ktorý sa vzťahuje toto nariadenie, nositeľ rodičovských práv a povinností pripojí príslušné osvedčenia podľa článkov 39, 41 ods. 1 alebo 42 ods. 1.2. Členské štáty oznámia Komisii úradný jazyk alebo jazyky orgánov [Únie], iné ako svoj vlastný, v ktorých ich ústredné orgány môžu prijímať podania.3. Ústredné orgány poskytujú pomoc podľa článku 55 bezplatne.4. Každý ústredný orgán znáša svoje vlastné náklady.“

23. Podľa článku 60 uvedeného nariadenia: „Vo vzťahoch medzi členskými štátmi má toto nariadenie prednosť pred týmito dohovormi v rozsahu, v ktorom sa týka otázok upravených týmto nariadením:

...

- e) e) [Haagsky dohovor z roku 1980].“

24. 24.Článok 62 tohto nariadenia stanovuje:„1. Dohody a dohovory uvedené v článkoch... 60 a 61 zostávajú v platnosti vo vzťahu k veciam, na ktoré sa nevzťahuje toto nariadenie.2. Dohovory uvedené v článku 60, najmä Haagsky dohovor z roku 1980, sú naďalej platné medzi členskými štátmi, ktoré sú ich zmluvnými stranami, v súlade s článkom 60.“

Kontext žiadosti o stanovisko

25. 25.Arménska republika, Albánska republika, Seychelská republika, Marocké kráľovstvo, Singapurská republika, Gabonská republika, Andorrské kniežatstvo a Ruská federácia v rôznych dátumoch postupne uložili listiny o pristúpení k Haagskemu dohovoru z roku 1980.
26. 26.Keďže Komisia sa domnievala, že oblasť medzinárodných únosov detí spadá do výlučnej právomoci Únie, prijala 21. decembra 2011 osem návrhov rozhodnutí Rady Európskej únie týkajúcich sa vyhlásení o prijatí pristúpenia týchto ôsmich tretích štátov k Haagskemu dohovoru z roku 1980 členskými štátmi v záujme Únie.
27. 27.V rámci Rady sa väčšina zástupcov členských štátov domnievala, že Rada nemá právnu povinnosť prijať tieto návrhy, keďže Únia nemá výlučnú právomoc v danej oblasti. V dôsledku toho Rada uvedené návrhy neprijala.
28. 28.Za týchto podmienok Komisia považovala za vhodné obrátiť sa na Súdny dvor s touto žiadosťou o stanovisko na základe článku 218 ods. 11 ZFEÚ.

O prípustnosti

Pripomienky predložené Súdnemu dvoru

29. 29.Česká, nemecká, estónska, helénska, francúzska, cyperská, lotyšská, litovská, rakúska, poľská a rumunská vláda, ako aj Rada sa domnievajú, že žiadosť o stanovisko je neprípustná, keďže nespĺňa podmienky, za ktorých môže inštitúcia Únie začať konanie podľa článku 218 ods. 11 ZFEÚ.
30. 30.Po prvé táto žiadosť sa netýka uzavretia „dohody“ v zmysle tohto ustanovenia, keďže jej predmetom je predloženie vyhlásení o prijatí pristúpenia na základe článku 38 štvrtého odseku Haagskeho dohovoru z roku 1980 (ďalej len „vyhlásenia o prijatí pristúpenia“).
31. 31.Vzhľadom na takéto vyhlásenia predstavujú vykonávacie akty tohto dohovoru, žiadosť o stanovisko sa netýka uzavretia medzinárodnej dohody, ale rozdelenia právomocí medzi Úniou a členskými štátmi v oblasti výkonu uvedeného dohovoru.
32. 32.Navyše „dohoda“ v doslovnom zmysle označuje vždy dvojstranný právny akt, takže tento pojem predpokladá dva vzájomné prejavy vôle. Pristúpenie tretieho štátu k dohovoru a prijatie tohto pristúpenia zmluvným štátom však nepredstavujú dva zhodné prejavy vôle, keďže sa nenachádzajú vo vzájomnom zmluvnom vzťahu. Nešlo by teda ani o zhodné prejavy vôle v rámci zmluvy o pristúpení, ani o zmenu zmluvy. Toto vyhlásenie je len vnútorný nástroj Haagskeho dohovoru z roku 1980 slúžiaci na rozšírenie územnej pôsobnosti tohto dohovoru.
33. 33.Po druhé žiadosť o stanovisko sa netýka dohody medzi Úniou a tretími štátmi v zmysle článku 218 ods. 1 a 11 ZFEÚ. Na jednej strane Únia nemôže pristúpiť k uvedenému dohovoru, keďže jeho článok 38 vyhradzuje túto možnosť výlučne štátom. Na druhej strane Únia nemá právomoc predložiť vyhlásenia o prijatí pristúpenia.

34. 34. Po tretie Rada odmietnutím prijatia návrhov rozhodnutí uvedených v bode 26 tohto stanoviska rozhodla o tom, že vo vzťahu k dotknutým štátom neschválila vyhlásenia o prijatí pristúpenia, ktoré sú predmetom týchto návrhov, keďže s týmito štátmi nie je „zamýšľaná“ nijaká dohoda v zmysle článku 218 ods. 11 ZFEÚ.
35. 35. Po štvrté Komisia sa podaním svojej žiadosti o stanovisko v skutočnosti snaží ukončiť súčasnú prax niektorých členských štátov, ktoré individuálne prijali pristúpenie niektorých prístupujúcich štátov. V takejto situácii Komisia mala podať proti týmto členským štátom žaloby o nesplnenie povinnosti na základe článku 258 ZFEÚ.
36. 36. Európsky parlament a Komisia sa domnievajú, že žiadosť o stanovisko je prípustná.

Stanovisko Súdneho dvora

O kvalifikácii vyhlásenia o prijatí pristúpenia ako základného prvku „dohody“

37. 37. Podľa článku 2 ods. 1 písm. a) Viedenského dohovoru o zmluvnom práve z 23. mája 1969 medzinárodná dohoda môže byť spísaná v jedinej alebo vo dvoch či viacerých navzájom súvisiacich listinách. Tieto listiny teda môžu predstavovať súhlasný prejav vôle dvoch alebo viacerých subjektov medzinárodného práva, ktorý sformalizujú.
38. 38. V prejednávanej veci Haagsky dohovor z roku 1980 predpokladá vo svojom článku 38 dve navzájom súvisiace listiny, konkrétne listinu týkajúcu sa pristúpenia a listinu týkajúcu sa vyhlásenia o prijatí pristúpenia.
39. 39. Vôle prejavene v týchto dvoch listinách sú zhodné, pokiaľ ide o cieľ, ktorý sleduje tak štát prístupujúci k uvedenému dohovoru, ako aj štát prijímajúci toto pristúpenie, konkrétne vzájomný záväzok podľa medzinárodného práva uplatňovať tento dohovor v ich bilaterálnych vzťahoch.
40. 40. Navyše uvedené listiny ako celok majú účinok predpokladaný dotknutými štátmi. Haagsky dohovor z roku 1980 podľa svojho článku 38 piateho odseku nadobudne platnosť medzi prístupujúcim štátom a štátom, ktorý vyhlásil, že toto pristúpenie prijíma, prvým dňom tretieho kalendárneho mesiaca od uloženia vyhlásenia o prijatí pristúpenia.
41. 41. Aj keď sa akt pristúpenia a akt vyhlásenia o prijatí takéhoto pristúpenia uskutočnia v samostatných listinách, ako celok predstavujú súhlasný prejav vôle dotknutých štátov, a teda predstavujú medzinárodnú dohodu.
42. 42. Keďže uloženie vyhlásenia o prijatí pristúpenia členským štátom je základným prvkom uzavretia medzinárodnej dohody s tretím štátom, je zahrnuté do pojmu „dohoda“ v zmysle článku 218 ods. 1 a 11 ZFEÚ, avšak pod podmienkou, že ide o dohodu zamýšľanú Úniou v zmysle týchto ustanovení.

O skutočnosti, že Únia nemôže pristúpiť k Haagskemu dohovoru z roku 1980 a uložiť vyhlásenia o prijatí pristúpenia k tomuto dohovoru

43. 43. Čo sa týka tvrdenia založeného na tom, že Únia nemôže pristúpiť k Haagskemu dohovoru z roku 1980, treba pripomenúť, že podľa ustáleného výkladu Súdneho dvora si možno vyžiadať jeho stanovisko najmä k otázkam týkajúcim sa rozdelenia právomocí medzi Úniou a členskými štátmi pri uzatváraní konkrétnej dohody s tretími štátmi. Článok 196 ods. 2 Rokovacieho poriadku Súdneho dvora tento výklad potvrdzuje (pozri najmä stanovisko 1/03, EU:C:2006:81, bod 112, a stanovisko 1/08, EU:C:2009:739, bod 109). V prejednávanej veci sa žiadosť o stanovisko týka otázky právomoci Únie

vzhľadom na právne predpisy Únie na účely uzavretia medzinárodných dohôd prostredníctvom vyhlásení o prijatí prístúpenia. Netýka sa prekážok, s ktorými sa Únia stretáva pri výkone svojej právomoci z dôvodu medzinárodných pravidiel uzatvárania takýchto dohôd.

44. 44.V každom prípade otázka prípadnej nemožnosti pre Úniu stať sa zmluvnou stranou medzinárodnej dohody je irelevantná. Za predpokladu, že by podmienky účasti na tejto dohode vylučovali jej uzavretie samotnou Úniou, hoci by táto dohoda patrila do vonkajšej právomoci Únie, sa totiž táto právomoc môže vykonať prostredníctvom členských štátov konajúcich v záujme Únie (pozri v tomto zmysle stanovisko 2/91, EU:C:1993:106, bod 5).

O kvalifikácii vyhlásenia o prijatí prístúpenia ako základného prvku „zamýšľanej“ dohody v okamihu podania žiadosti o stanovisko

45. 45.Podľa článku 218 ods. 1 a 11 ZFEÚ Súdnemu dvoru možno predložiť žiadosť o stanovisko v prípade, že Únia zamýšľa uzavrieť dohodu, z čoho vyplýva, že ju zamýšľa uzavrieť jedna alebo viac inštitúcií Únie, ktorým boli zverené právomoci v rámci konania podľa článku 218 ZFEÚ. Medzi tieto inštitúcie patrí najmä Komisia.
46. 46.Z judikatúry Súdneho dvora ďalej vyplýva, že žiadosť o stanovisko je prípustná osobitne v prípade, že v okamihu predloženia tejto žiadosti Súdnemu dvoru bol návrh Komisie týkajúci sa určitej dohody už predložený Rade a nebol vzatý späť. Naopak nie je nevyhnutné, aby Rada už v tomto štádiu prejavila svoj zámer uzatvoriť takúto dohodu. Za týchto okolností sa žiadosť o stanovisko riadi legitímnou snahou dotknutých inštitúcií poznať rozsah jednotlivých právomocí Únie a členských štátov pred prijatím rozhodnutia týkajúceho sa dotknutej dohody (pozri v tomto zmysle stanovisko 2/94, EU:C:1996:140, body 11 až 18).
47. 47.Navyše konanie o stanovisku podľa článku 218 ods. 11 ZFEÚ sa týka, ako uvádza generálny advokát v bode 44 svojho stanoviska, zamedzenia právnych komplikácií spôsobených situáciami, v ktorých členské štáty prevzali medzinárodné záväzky bez požadovaného poverenia, hoci vzhľadom na právo Únie už nemajú legislatívnu právomoc nevyhnutnú na splnenie týchto záväzkov.
48. 48.Prípadné súdne rozhodnutie, ktorým by sa vyslovil nesúlad medzinárodnej dohody zaväzujúcej členské štáty s rozdelením právomocí medzi Úniou a týmito štátmi, vydané po jej uzavretí by totiž mohlo vyvolať nielen na úrovni Únie, ale aj na úrovni medzinárodných vzťahov závažné ťažkosti a mohlo by spôsobiť ujmu všetkým dotknutým stranám vrátane tretích štátov (pozri analogicky stanovisko 3/94, EU:C:1995:436, bod 17, a stanovisko 1/09, EU:C:2011:123, bod 48).
49. 49.Napokon treba uviesť, že na účely podania žiadosti o stanovisko sa nevyžaduje predchádzajúca konečná dohoda medzi inštitúciami Únie o možnosti alebo vhodnosti výkonu vonkajšej právomoci Únie. Právo Rady, Parlamentu, Komisie a členských štátov požiadať Súdny dvor o jeho stanovisko totiž možno vykonávať individuálne a bez akejkoľvek predchádzajúcej dohody (pozri stanovisko 1/09, EU:C:2011:123, bod 55).
50. 50.V prejednávanej veci Komisia predložila Rade návrhy rozhodnutí, ktoré poverujú členské štáty, aby predložili vyhlásenia o prijatí prístúpenia týkajúce sa ôsmich tretích štátov. Týmto spôsobom Komisia teda zamýšľala uzavretie dotknutých dohôd Úniou prostredníctvom členských štátov konajúcich v jej záujme. Navyše sa pred Súdnym dvorom netvrdilo, že by tieto návrhy boli vzaté späť. Hoci Rada proti nim namietala, táto námietka sa netýkala vhodnosti skutočného uzavretia predmetných dohôd, ale výlučne jej presvedčenia, že Únia nemá výlučnú vonkajšiu právomoc v danej oblasti. Za týchto podmienok medzinárodné dohody, ktorých základnými prvkami sú tieto vyhlásenia, možno v okamihu podania žiadosti o stanovisko kvalifikovať ako „zamýšľané“ dohody.

51. 51. Tento záver nemôže vyvrátiť okolnosť, že v čase, keď Súdny dvor rozhoduje o tejto žiadosti o stanovisko, už niektoré členské štáty uložili vyhlásenia o prijatí pristúpenia u depozitára Haagskeho dohovoru z roku 1980. V skutočnosti, hoci z cieľa uvedeného v bode 47 tohto stanoviska vyplýva, že na účely kvalifikácie dotknutej dohody ako „zamýšľanej“ táto dohoda nemôže byť uzavretá predtým, než Súdny dvor rozhodne o žiadosti o stanovisko, samotná táto okolnosť nemôže robiť túto žiadosť bezpredmetnou.

O účelovom využití konania o stanovisku

52. 52. Pokiaľ ide o tvrdenie Rady a určitých členských štátov založené na údajnom účelovom využití konania o stanovisku, treba uviesť, že Komisia sa v prejednávanej veci domnieva, že Únia nadobudla výlučnú vonkajšiu právomoc uložiť vyhlásenia o prijatí pristúpenia u depozitára Haagskeho dohovoru z roku 1980 v deň nadobudnutia účinnosti nariadenia č. 2201/2003, teda 1. augusta 2004, a že od tohto dátumu členské štáty už nemohli postupovať bez poverenia Únie. Medzi týmto dátumom a 21. decembrom 2011, teda dátumom, keď Komisia prijala návrhy uvedené v bode 26 tohto stanoviska, však rôzne členské štáty uložili spolu viac než 300 vyhlásení o prijatí pristúpenia.
53. 53. Hoci je pravda, že Komisia v tomto období nepodala nijakú žalobu o nesplnenie povinnosti proti týmto členským štátom z dôvodu týchto početných aktov, ktoré sú implicitne spochybnené žiadosťou o stanovisko, Súdny dvor napriek tomu nedisponuje nijakou konkrétnou a objektívnou indíciou, ktorá by ho mohla viesť k záveru, že Komisia prostredníctvom podania tejto žiadosti konala výlučne alebo aspoň rozhodujúcim spôsobom s cieľom vyhnúť sa konaniu podľa článku 258 ZFEÚ.
54. 54. V každom prípade okolnosť, že niektoré otázky, ktoré vyplynuli z tohto konania o stanovisku, by mohli byť predmetom prípadných žalôb o nesplnenie povinnosti podľa článku 258 ZFEÚ, nebráni tomu, aby tieto otázky boli Súdnemu dvoru predložené na základe článku 218 ods. 11 ZFEÚ. Konanie o stanovisku totiž musí umožniť vyriešiť všetky otázky, ktoré by mohli byť súdne preskúmané, pokiaľ tieto otázky zodpovedajú cieľu tohto konania (pozri v tomto zmysle stanovisko 2/92, EU:C:1995:83, bod 14).
55. 55. Vzhľadom na vyššie uvedené je namieste vyhlásiť žiadosť o stanovisko predloženú Komisiou za prípustnú.

O veci samej

Pripomienky predložené Súdnemu dvoru

56. 56. Parlament a Komisia tvrdia, že Únia má vonkajšiu právomoc prijať vyhlásenia o prijatí pristúpenia. Haagsky dohovor z roku 1980 a nariadenie č. 2201/2003 sa totiž predovšetkým uplatňujú na rovnakú oblasť, pretože oba tieto akty upravujú otázky týkajúce sa návratu neoprávnene premiestnených detí, práva styku a spolupráce medzi ústrednými orgánmi vo veciach rodičovských práv a povinností.
57. 57. Tieto pravidlá teda tvoria súbor nerozlučne prepojených pravidiel. Normotvorca Únie však nepovažoval za nevyhnutné prepísať ustanovenia uvedeného dohovoru do uvedeného nariadenia. Napriek tomu doplnením a posilnením týchto ustanovení ich tam v skutočnosti zapracoval. Preto tak článok 11 nariadenia č. 2201/2003, ako aj ostatné články tohto nariadenia týkajúce sa návratu neoprávnene premiestnených detí majú rovnakú pôsobnosť ako uvedený dohovor. Môžu sa uplatňovať len súčasne so zodpovedajúcimi ustanoveniami dohovoru.

58. 58. Napokon výlučná vonkajšia právomoc Únie sa týka celého Haagskeho dohovoru z roku 1980. Aj za predpokladu, že by niektoré pravidlá boli od tohto dohovoru oddeliteľné, bolo by potrebné uplatniť zásadu vyvedenú Súdny dvorom v jeho stanovisku 2/91 (EU:C:1993:106), na základe ktorej v prípade, že určitá oblasť je už z veľkej časti upravená pravidlami Únie, vonkajšia právomoc musí mať výlučnú povahu. A to je práve prípad veci samej.
59. 59. Rovnako ako Parlament a Komisia, aj talianska vláda sa domnieva, že sú splnené všetky podmienky požadované na určenie výlučnej vonkajšej právomoci Únie na účely vyhlásení o prijatí pristúpenia.
60. 60. Naopak belgická, česká, nemecká, estónska, írsky, helénska, španielska, francúzska, cyperská, lotyšská, litovská, rakúska, poľská, portugalská, rumunská, slovenská, fínska, švédsky vláda a vláda Spojeného kráľovstva, ako aj Rada tvrdia, že Únia v tomto ohľade nemá výlučnú vonkajšiu právomoc. Helénska, francúzska a poľská vláda navyše tvrdia, že Únia nemá v tejto oblasti nijakú právomoc.
61. 61. Po prvé podľa nich Komisia vo svojej žiadosti o stanovisko nesprávne poukazovala na údajné podobnosti medzi nariadením č. 2201/2003 a Haagskym dohovorom z roku 1980 namiesto skúmania záväzku, ktorého sa týka táto žiadosť, a to vyhlásenia o prijatí pristúpenia. Tento záväzok však nemôže narušiť jednotné a súdržné uplatňovanie tohto nariadenia vzhľadom na to, že cieľ tohto vyhlásenia je odlišný, keďže toto vyhlásenie sa týka spolupráce s ústrednými orgánmi tretích štátov, kým uvedené nariadenie upravuje len spoluprácu medzi ústrednými orgánmi členských štátov.
62. 62. Ústredné orgány vytvorené na základe uvedeného dohovoru však vzájomne nezávisle spolupracujú, takže skutočnosť, že ústredný orgán určitého členského štátu spolupracuje s ďalšími ústrednými orgánmi tretích štátov, nijako neovplyvňuje spoluprácu medzi ústrednými orgánmi dvoch členských štátov. Z toho vyplýva, že jednostranné prijatie pristúpenia určitých tretích štátov k tomuto dohovoru prostredníctvom členského štátu nemá nijaký vplyv na jednotné a súdržné uplatňovanie práva Únie v oblasti spolupráce medzi ústrednými orgánmi členských štátov.
63. 63. Po druhé aj za predpokladu, že by sa žiadosť o stanovisko mala preskúmať s prihliadnutím na Haagsky dohovor z roku 1980, existencia výlučnej vonkajšej právomoci by nemohla vyplývať zo skutočnosti, že oblasť uplatnenia tohto dohovoru je údajne z veľkej časti upravená rovnocennými pravidlami práva Únie. Predovšetkým toto kritérium nie je relevantné, keďže nebolo prebraté do článku 3 ods. 2 ZFEÚ, ktorý kodifikuje judikatúru Súdneho dvora týkajúcu sa kritérií výlučnej právomoci Únie na účely uzavretia medzinárodnej dohody. Ďalej pôsobnosť tohto dohovoru a pôsobnosť nariadenia č. 2201/2003 sa prekrývajú len čiastočne, či už ide o povahu upravovaných vzťahov, alebo o osoby, na ktoré sa tieto právne akty uplatňujú. Napokon prekrývanie, ktoré existuje medzi týmto nariadením a uvedeným dohovorom, nemôže zakladať výlučnú právomoc Únie, keďže je abstraktné a neumožňuje preukázať vplyv tohto dohovoru na uvedené nariadenie.
64. 64. Po tretie, hoci skutočnosť, že niektoré členské štáty prijímajú pristúpenie pristupujúceho členského štátu, kým iné ho neprijímajú, by mohla spôsobiť neželateľné situácie a viesť k tomu, že uplatnenie Haagskeho dohovoru z roku 1980 voči pristupujúcim štátom by sa pri jednotlivých členských štátoch líšilo, bolo by to vlastné samotnej povahe tohto dohovoru a nebránilo by to riadnemu uplatňovaniu predmetného nariadenia.

Stanovisko Súdneho dvora

O predmete preskúmania Súdneho dvora

65. 65. Na úvod treba konštatovať, že v prejednávanej veci vyhlásenie o prijatí pristúpenia a následne medzinárodná dohoda, ktorej základným prvkom je toto vyhlásenie, dopĺňujú Haagsky dohovor z roku 1980, ktorý upravuje ich existenciu a účinky, a preto od neho toto vyhlásenie a túto dohodu nemožno oddeliť. Ako totiž bolo uvedené v bode 39 tohto stanoviska, cieľom uvedenej dohody je umožniť uplatnenie celého tohto dohovoru v bilaterálnych vzťahoch medzi dvoma dotknutými štátmi.
66. 66. Z toho vyplýva, že v rámci preskúmania tejto žiadosti o stanovisko je potrebné zohľadniť všetky práva a povinnosti upravené uvedeným dohovorom.

O existencii právomoci Únie

67. 67. Právomoc Únie uzatvárať medzinárodné dohody môže vyplývať nielen z výslovného zverenia právomoci v Zmluvách, ale implicitne aj z iných ustanovení Zmlúv a aktov prijatých inštitúciami Únie v rámci nich. Vždy keď právo Únie zakladá vnútornú právomoc týchto inštitúcií na uskutočnenie určeného cieľa, Únia zároveň disponuje právomocou prijať medzinárodnoprávne záväzky potrebné na uskutočnenie tohto cieľa, a to aj v prípade neexistencie výslovného ustanovenia v tejto súvislosti (stanovisko 1/03, EU:C:2006:81, bod 114 a citovaná judikatúra). Takéhoto prípadu sa navyše týka aj článok 216 ods. 1 ZFEÚ.
68. 68. V prejednávanej veci je potrebné uviesť, že Haagsky dohovor z roku 1980 sa týka spolupráce v občianskych veciach v oblasti cezhraničného premiestňovania detí. Patrí teda do oblasti rodinného práva s cezhraničným vplyvom, v ktorej má Únia vnútornú právomoc na základe článku 81 ods. 3 ZFEÚ. Únia navyše túto právomoc vykonala prijatím nariadenia č. 2201/2003. Za týchto podmienok má Únia vonkajšiu právomoc v oblasti, ktorá je predmetom tohto dohovoru.

O povahe právomoci

69. 69. Zmluva o FEÚ najmä vo svojom článku 3 ods. 2 spresňuje podmienky, za akých má Únia výlučnú vonkajšiu právomoc.
70. 70. V tomto ohľade je nesporné, že prijatie pristúpenia tretieho štátu k Haagskemu dohovoru z roku 1980 nie je upravené nijakým legislatívnym aktom Únie a nie je nevyhnutné na to, aby Únia mohla vykonávať vnútornú právomoc. V dôsledku toho je namieste skúmať žiadosť o stanovisko s prihliadnutím na podmienku uvedenú v článku 3 ods. 2 ZFEÚ, podľa ktorej uzavretie medzinárodnej dohody patrí do výlučnej právomoci Únie, pokiaľ „môžu byť [týmto] uzavretím... dotknuté spoločné pravidlá alebo pozmenený rozsah ich pôsobnosti“.
71. 71. Rešpektovanie tejto podmienky sa musí preskúmať s prihliadnutím na judikatúru Súdneho dvora, podľa ktorej existuje riziko, že medzinárodné záväzky prijaté členskými štátmi sa dotknú spoločných pravidiel Únie alebo pozmenia rozsah ich pôsobnosti, pričom toto riziko odôvodňuje výlučnú vonkajšiu právomoc Únie, pokiaľ tieto záväzky patria do oblasti uplatnenia uvedených pravidiel (pozri v tomto zmysle rozsudky Komisia/Rada, nazývaný „AETR“, 22/70, EU:C:1971:32, bod 30; Komisia/Dánsko, C-467/98, EU:C:2002:625, bod 82, a Komisia/Rada, C-114/12, EU:C:2014:2151, body 66 až 68).
72. 72. Konštatovanie takeého rizika nepredpokladá úplnú zhodu oblastí upravených medzinárodnými záväzkami a právnou úpravou Únie (pozri stanovisko 1/03, EU:C:2006:81, bod 126, a rozsudok Komisia/Rada, EU:C:2014:2151, bod 69).

73. 73. Osobitne rozsah pôsobnosti pravidiel Únie by mohol byť dotknutý alebo pozmenený medzinárodnými záväzkami, ak by patrili do oblasti, ktorá je už z veľkej časti upravená pravidlami Únie (pozri v tomto zmysle stanovisko 2/91, EU:C:1993:106, body 25 a 26). Ako už Súdny dvor rozhodol, a v rozpore s tým, čo tvrdí Rada a niektoré vlády, ktoré predložili pripomienky, takáto okolnosť ostáva v kontexte článku 3 ods. 2 ZFEÚ relevantná na účely posúdenia, či je splnená podmienka týkajúca sa rizika, že budú dotknuté spoločné pravidlá Únie alebo bude pozmenený rozsah ich pôsobnosti (rozsudok Komisia/Rada, EU:C:2014:2151, body 70, 72 a 73).
74. 74. Z tohto dôvodu, keďže Únia má iba prenesené právomoci, existencia právomoci, ktorá má navyše výlučnú povahu, sa musí opierať o závery založené na konkrétnom celkovom posúdení vzťahu medzi budúcou medzinárodnou dohodou a platným právom Únie. Toto posúdenie musí zohľadniť oblasti upravené jednak predpismi Únie a jednak ustanoveniami zamýšľanej dohody, predpokladané vyhliadky budúceho vývoja, ako aj povahu a obsah týchto pravidiel a ustanovení, aby sa overilo, či by predmetná dohoda mohla poškodiť jednotné a súdržné uplatňovanie predpisov Únie a riadne fungovanie systému, ktorý vytvárajú (pozri stanovisko 1/03, EU:C:2006:81, body 126, 128 a 133, ako aj rozsudok Komisia/Rada, EU:C:2014:2151, bod 74).
- – O zhodnosti dotknutých oblastí
75. 75. Haagsky dohovor z roku 1980 upravuje konkrétne dve konania, a to konanie o návrate neoprávnene premiestnených detí a konanie s cieľom zaručiť výkon práva styku.
76. 76. Čo sa týka v prvom rade konania o návrate neoprávnene premiestnených detí, články 8 až 11 uvedeného dohovoru upravujú podanie žiadosti o návrat na ústredný orgán zmluvného štátu, postúpenie tejto žiadosti ústrednému orgánu zmluvného štátu, v ktorom sa nachádza dieťa, ako aj posúdenie tejto žiadosti súdnymi alebo správnyimi orgánmi tohto štátu. Článok 12 tohto dohovoru stanovuje podmienky, za akých tieto súdne alebo správne orgány nariadia návrat dieťaťa do zmluvného štátu, v ktorom malo obvyklý pobyt bezprostredne pred premiestnením alebo zadržaním. Články 13 a 20 Haagskeho dohovoru z roku 1980 upravujú predpoklady, za ktorých tieto orgány môžu zamietnuť návrat dieťaťa a prijať rozhodnutie o jeho zadržaní.
77. 77. Nariadenie č. 2201/2003 najmä vo svojom článku 11 dopĺňa a spresňuje uvedené pravidlá dohovoru. Článok 11 ods. 2 tohto nariadenia upravuje zásadu vypočutia dotknutého dieťaťa v rámci konania podľa článkov 12 a 13 uvedeného dohovoru. Rovnako článok 11 ods. 3 uvedeného nariadenia stanovuje presnú lehotu, v ktorej sa musí prijať rozhodnutie o návrate neoprávnene premiestneného dieťaťa. Ďalej článok 11 ods. 4 až 6 tohto nariadenia upravuje možnosť súdu členského štátu zamietnuť návrat dieťaťa na základe dotknutého dohovoru, pričom uplatnenie tejto možnosti podmieňuje ďalšími podmienkami. Článok 11 ods. 8 nariadenia č. 2201/2003 v spojení s článkom 42 tohto nariadenia upravuje konanie, ktoré zjednodušuje návrat neoprávnene premiestnených detí, ktoré dopĺňa konanie upravené Haagskym dohovorom z roku 1980. Podľa týchto ustanovení súd, ktorý má právomoc na základe uvedeného nariadenia, môže napriek rozhodnutiu o zadržaní prijatému na základe článku 13 tohto dohovoru prijať neskorší rozsudok o nariadení návratu dieťaťa, ktorý sa považuje za vykonateľný v členskom štáte pobytu dieťaťa bez toho, aby orgány tohto štátu mohli brániť takémuto uznaniu.
78. 78. Z obsahu všetkých týchto ustanovení nariadenia č. 2201/2003 uvedených v predchádzajúcom bode vyplýva, že sa buď zakladajú na pravidlách Haagskeho dohovoru z roku 1980, alebo upravujú dôsledky, ktoré je potrebné vyvodiť z uplatnenia uvedených pravidiel. Tieto dve kategórie ustanovení teda predstavujú nerozlučný normatívny celok, ktorý sa uplatňuje na konania o návrate neoprávnene premiestnených detí v rámci Únie.
79. 79. Pokiaľ ide ďalej o konanie s cieľom zaručiť výkon práva styku, tento dohovor mu konkrétne venuje iba svoj článok 21, ktorý sa obmedzuje na stanovenie možnosti podať žiadosti týkajúce sa tohto výkonu práva ústrednými orgánmi zmluvných štátov a na uloženie povinností týmto orgánom na účely zaručenia nerušeného výkonu tohto práva.

80. 80.Nariadenie č. 2201/2003 stanovuje analogické základné pravidlá v súvislosti s výkonom tohto práva. Konkrétne podľa článkov 55 a 57 každý nositeľ rodičovských práv a povinností môže podať žiadosť o pomoc pri výkone práva styku na ústredný orgán členského štátu svojho obvyklého pobytu alebo na ústredný orgán členského štátu, kde má dieťa obvyklý pobyt alebo kde sa nachádza.
81. 81.Napokon Haagsky dohovor z roku 1980 upravuje všeobecné ustanovenia, ktoré sú spoločné pre konania týkajúce sa návratu neoprávnene premiestneného dieťaťa a výkonu práva styku. Z článkov 22 a 26 tohto dohovoru preto vyplýva, že príslušné orgány s výhradou určitých výnimiek nesmú požadovať zloženie záruky alebo zálohy na zabezpečenie trov konania. Podľa článku 23 uvedeného dohovoru sa v kontexte uvedených konaní nesmie požadovať vyššie overenie alebo podobná formálna náležitosť. Článok 24 Haagskeho dohovoru z roku 1980 spresňuje jazyky, v ktorých možno podávať žiadosti týkajúce sa uplatnenia tohto dohovoru na ústredný orgán dožiadaného štátu. Navyše podľa článku 25 uvedeného dohovoru osoba, ktorá má pobyt v zmluvnom štáte a podá takúto žiadosť, má nárok na procesnú pomoc a právne poradenstvo v každom inom zmluvnom štáte za rovnakých podmienok ako štátni príslušníci tohto iného štátu, ktorí majú na jeho území obvyklý pobyt.
82. 82.Nariadenie č. 2201/2003 upravuje podobné podmienky uplatňujúce sa na konanie o návrate neoprávnene premiestneného dieťaťa a konanie zaručujúce výkon práva styku. Konkrétne z článku 57 ods. 3 tohto nariadenia vyplýva, že pomoc poskytovaná ústrednými orgánmi je bezplatná. Na základe článku 41 uvedeného nariadenia právo styku priznané vykonateľným rozsudkom vydaným v členskom štáte sa uznáva a je vykonateľné v inom členskom štáte bez potreby vyhlásenia za vykonateľné a bez možnosti namietat proti jeho uznaniu. Článok 42 nariadenia č. 2201/2003 stanovuje analogickú vykonateľnosť rozsudkov nariaďujúcich návrat dieťaťa podľa jeho článku 11 ods. 8. Podľa článku 57 ods. 2 tohto nariadenia sa stanovuje možnosť zaslať ústredným orgánom členských štátov podania v inom jazyku, než je ich vlastný. Napokon článok 50 uvedeného nariadenia uvádza, že navrhovateľ, ktorému sa v členskom štáte pôvodu poskytla bezplatná právna pomoc alebo oslobodenie od platenia nákladov či výdavkov, má v konaniach týkajúcich sa návratu neoprávnene premiestneného dieťaťa alebo výkonu práva styku podľa článkov 41, 42 a 48 tohto nariadenia nárok na poskytnutie najvýhodnejšej právnej pomoci alebo najrozsiahlejšieho oslobodenia od platenia nákladov alebo výdavkov podľa právneho poriadku členského štátu výkonu.
83. 83.Vzhľadom na vyššie uvedené je namieste konštatovať, že ustanovenia nariadenia č. 2201/2003 vo veľkej časti pokrývajú obe konania, ktoré upravuje Haagsky dohovor z roku 1980, konkrétne konanie týkajúce sa návratu neoprávnene premiestnených detí a konanie s cieľom zaručiť výkon práva styku. Preto je potrebné domnievať sa, že pravidlá Únie sa vzťahujú na celý tento dohovor.
- O riziku, že by boli dotknuté spoločné pravidlá
84. 84.Čo sa týka rizika, že by pravidlá Únie boli dotknuté ustanoveniami Haagskeho dohovoru z roku 1980 a vyhláseniami o prijatí pristúpenia vzhľadom na ich jednotlivé povahy a obsahy, je potrebné na jednej strane uviesť, že nariadenie č. 2201/2003 upravuje jednotné pravidlá, ktoré zaväzujú orgány členských štátov.
85. 85.Na druhej strane vzhľadom na vzájomné prekrývanie a úzku väzbu medzi ustanoveniami uvedeného nariadenia a ustanoveniami tohto dohovoru, a najmä medzi ustanoveniami uvedenými v článku 11 tohto nariadenia a ustanoveniami obsiahnutými v kapitole III uvedeného dohovoru, ustanovenia tohto dohovoru by mohli mať vplyv na zmysel, pôsobnosť a účinnosť pravidiel nariadenia č. 2201/2003.
86. 86.Tento záver nevyvracia ani okolnosť, že mnohé ustanovenia uvedeného nariadenia a ustanovenia uvedeného dohovoru by sa mohli zdať koherentné. Ako totiž Súdny dvor už rozhodol, k ovplyvneniu pravidiel Únie medzinárodnými záväzkami môže dôjsť aj v prípade neexistencie rozporu medzi nimi (pozri v tomto zmysle stanovisko 2/91, EU:C:1993:106, body 25 a 26, ako aj rozsudok Komisia/Rada, EU:C:2014:2151, bod 71).

87. 87.Konkrétnejšie vzťah medzi Haagskym dohovorom z roku 1980 a nariadením č. 2201/2003 je spresnený najmä v článku 60 tohto nariadenia, podľa ktorého v prípade, že sa oblasti upravené týmito dvoma dokumentmi prekrývajú, uvedené nariadenie má pred týmto dohovorom prednosť.
88. 88.Napriek priznaniu tejto prednosti nariadeniu č. 2201/2003 však existuje riziko, že rozsah pôsobnosti a účinnosť spoločných pravidiel vytvorených týmto nariadením môžu byť dotknuté nejednotnými prijatiami pristúpení tretích štátov k Haagskemu dohovoru z roku 1980 členskými štátmi.
89. 89.V tomto ohľade, ako zdôraznili Parlament a Komisia, pokiaľ by právomoc prijať alebo neprijať pristúpenie nových tretích štátov k Haagskemu dohovoru z roku 1980 nemala Únia, ale členské štáty, riziko narušenia jednotného a súdržného uplatňovania nariadenia č. 2201/2003 a konkrétnych pravidiel spolupráce medzi orgánmi členských štátov by existovalo vždy, keď by sa situácia medzinárodného únosu dieťaťa týkala tretieho štátu a dvoch členských štátov, z ktorých jeden prijal a druhý neprijal pristúpenie tohto tretieho štátu k tomuto dohovoru.
90. 90.Vzhľadom na vyššie uvedené prijatie pristúpenia tretieho štátu k Haagskemu dohovoru z roku 1980 patrí do výlučnej právomoci Únie.

Súdny dvor (veľká komora) preto vydáva toto stanovisko:

Prijatie pristúpenia tretieho štátu k Dohovoru o občianskoprávných aspektoch medzinárodných únosov detí uzavretému v Haagu 25. októbra 1980 patrí do výlučnej právomoci Európskej únie.

Podpisy